

Koksnes nozīme Latvijas bioekonomikas attīstībā

Andrejs Domkins, MeKAs Valdes loceklis,
LBTU viesdocents

Daži svarīgi jēdzieni

- **Bioekonomika** ir atjaunojamo resursu biomasas valorizācija, izmantojot savstarpēji saistītas saimnieciskās darbības.
- **Bioekonomika pati par sevi nav nozare, bet gan ilgtspējīgas un pārdomātas biomasas izmantošanas attīstības princips.**
- *Bioekonomika ietver tādu resursu apsaimniekošanu, kas mums vajadzīgi, lai izdzīvotu mūsdienu pasaulē , proti, atjaunojamo izejvielu izmantošanu un valorizāciju, ņemot vērā kaskādes izmantošanas un aprites principus un ekoloģiskās robežas.*
- *Nozaru orientācija ir jāaizstāj ar sistēmisku pieeju. Sistēma aptver visus procesus un infrastruktūru, kas saistīta ar vienu resursu vai darbību.*

Koksnes resursu valorizācijas daudzveidība

REDIII

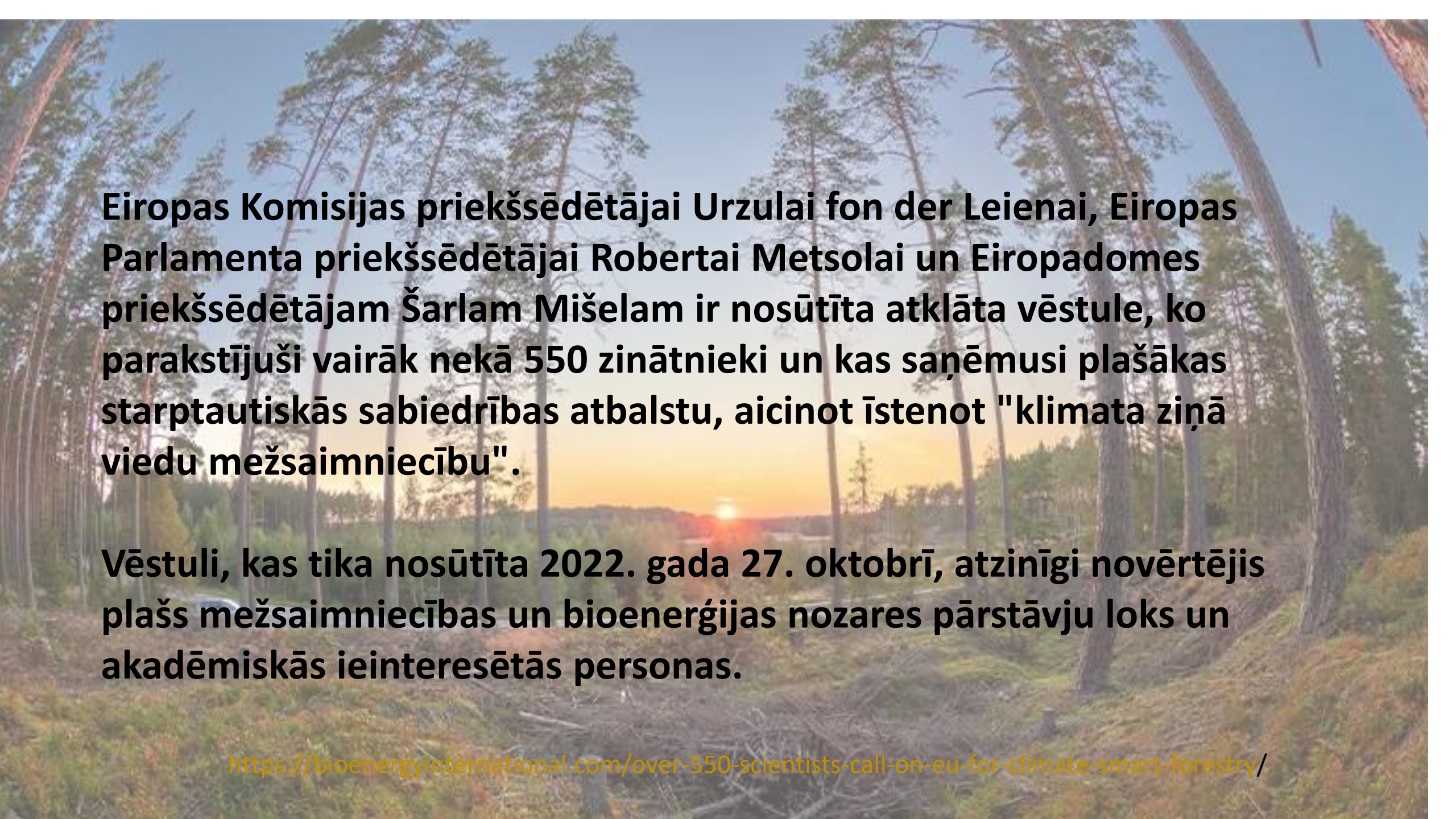
- EP deputāti 14. septembrī balsoja par priekšlikumiem pārskatītajai Atjaunojamo energoresursu direktīvai (REDIII). Priekšlikumu mērķis ir līdz 2030. gadam palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru ES enerģijas galapatēriņā līdz 45 %. Tie attiecas arī uz koksnes biomasas izmantošanu.
- EP deputātu lēmums daļēji ļauj biomasas enerģiju, tostarp primāro koksnes biomasu, turpināt ieskaitīt atjaunojamās enerģijas mērķu sasniegšanā. Saskaņā ar priekšlikumu, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem datiem, enerģijas īpatsvars no cietās biomasas kurināmajiem/degvielām, kas iegūtas no primārās koksnes biomasas, nedrīkst pārsniegt šāda kurināmā vidējā enerģijas patēriņa daļu 2017.–2022. gadā.
- Tomēr EP deputāti arī pieņēma grozījumus, kuros aicināts pakāpeniski samazināt primārās koksnes biomasas daļu, kas tiek uzskatīta par atjaunojamo enerģiju.
- [*EU vote allows biomass to continue to help meet RED goals | Biomassmagazine.com](#)

EUROPEAN SUSTAINABLE ENERGY WEEK

Going green and digital
for Europe's energy transition

26-30 September 2022

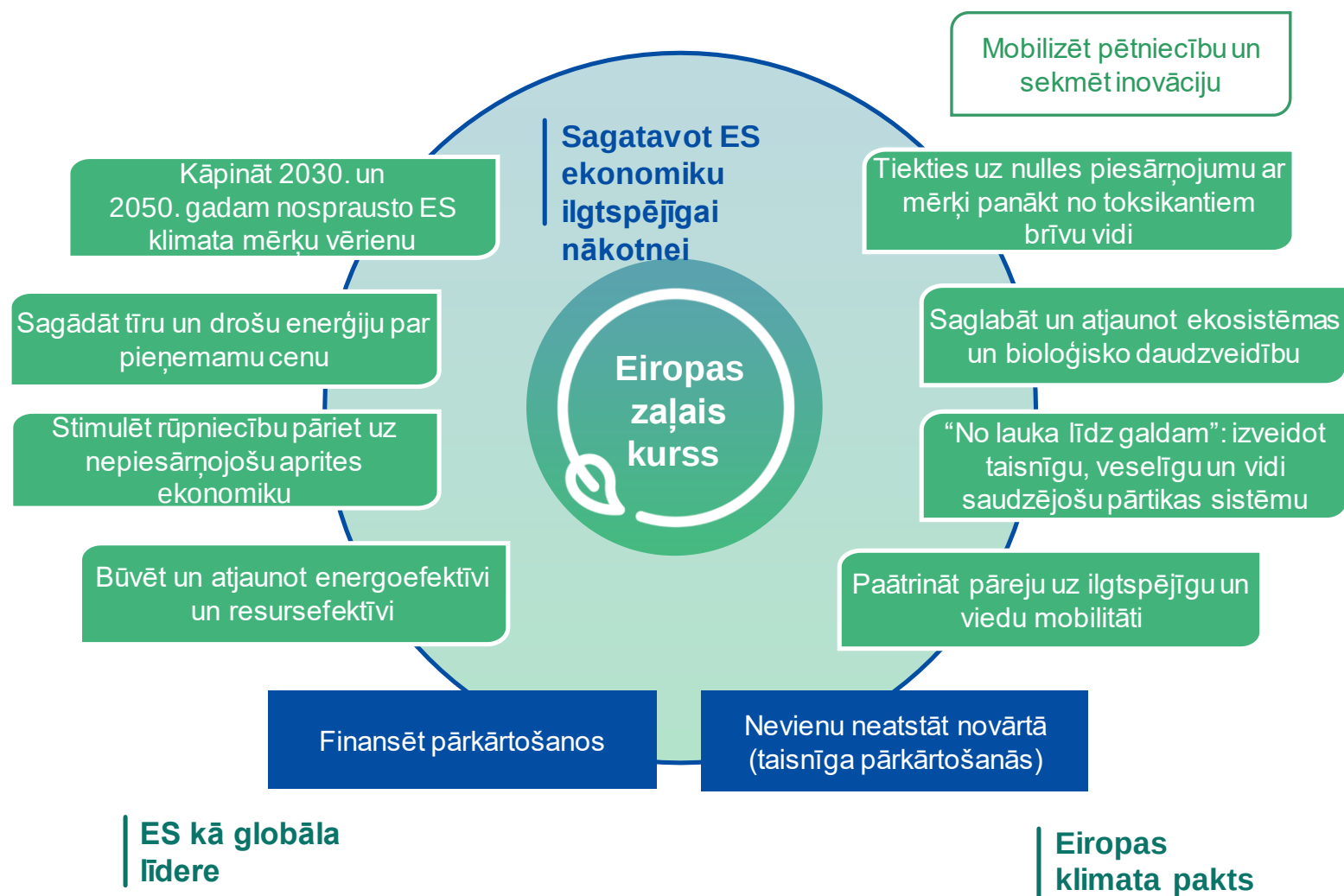

Eiropas Komisijas priekšsēdētājai Urzulai fon der Leienai, Eiropas Parlamenta priekšsēdētājai Robertai Metsolai un Eiropadomes priekšsēdētājam Šarlam Mišelam ir nosūtīta atklāta vēstule, ko parakstījuši vairāk nekā 550 zinātnieki un kas saņēmusi plašākas starptautiskās sabiedrības atbalstu, aicinot īstenot "klimata ziņā viedu mežsaimniecību".

Vēstuli, kas tika nosūtīta 2022. gada 27. oktobrī, atzinīgi novērtējis plašs mežsaimniecības un bioenerģijas nozares pārstāvju loks un akadēmiskās ieinteresētās personas.

<https://bioenergyinternational.com/over-550-scientists-call-on-eu-for-climate-smart-forestry/>

Kas ir zaļā kursa «darījums»

Jaunā Eiropa Mežu stratēģija

Viedokļu daudzveidība

Another problem caused by deforestation

ES Meža stratēģija **atzīst un tiecas veicināt visu ilgtspējīgo meža resursu bioekonomiku** tā, lai tā darbotos sinerģijā ar ES vērienīgākajām klimata un biodaudzveidības iecerēm.

- Svarīgākā **koksnes produktu loma ir palīdzēt būvniecības nozarei no siltumnīcefekta gāzu emisiju avota pārtapt par oglekļa piesaistītāju**, kā izklāstīts Renovācijas viļņa stratēģijā un iniciatīvā “Jauns Eiropas “Bauhaus”.
- Uzlabošanas iespējas ir plašas. Koksnes produktu daļa būvmateriālu tirgū ir mazāka par 3 %, tātad Eiropā tie veido vien nīcīgu daļu no būvmateriāliem, kuru piedāvājumā joprojām dominē energoietilpīgi materiāli uz fosilo kurināmo bāzes.
- **Komisija izstrādās 2050. gadam domātu ceļvedi, kā samazināt oglekļa emisijas visā ēku dzīves ciklā.** Būvizstrādājumu regulas pārskatīšanas kontekstā
- **Komisija izstrādās stabilu un pārredzamu standarta metodiku, kas ļaus koksnes būvizstrādājumu un citu būvmateriālu radītos klimatiskos ieguvumus izteikt skaitliski.**
-

Lai veicinātu koksnes produktu izmantošanu ES, jārīkojas arī pieprasījuma pusē

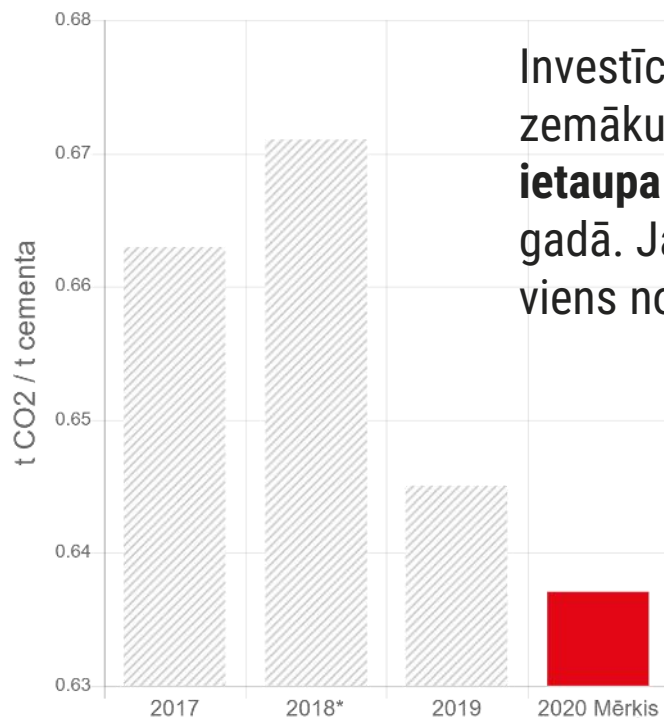
- jācīnās pret maldīgiem priekšstatiem par ugunsbīstamību un nepietiekamu ilglietojamību,
- jāizceļ koksnes produktu daudzējādās priekšrocības tādos aspektos kā piesārņojuma un energopatēriņa samazināšana celtniecības, ekspluatācijas un nojaukšanas posmā.
- Būvinženieri un arhitekti jāstimulē projektēt ēkas ar koka elementiem.
- Būvuzņēmumiem savās riska prēmijās un uzņēmējdarbības modeļos būtu pilnībā jāatspoguļo koka būvniecības priekšrocības, vadoties pēc dzīves cikla koncepcijas un aprītīguma principiem.

Koks vai betons

Koks vai betons

Schwenk vadošais būvmateriālu ražotājs

Investīcijas rūpnīcas būvniecībā un nemitīgi procesa uzlabojumi palīdzējuši panākt par **33%** zemāku emisiju apjomu, nekā vēsturiskajā cementa rūpnīcā. Cementa **rūpnīca Brocēnos gadā ietaupa tikpat daudz CO2 emisiju, cik rada 200 000 vieglo auto**, katrs nobraucot 20 000 km gadā. Jau pašlaik SCHWENK ir viens no nozares līderiem CO2 ietekmes mazināšanā un tas ir viens no būtiskākajiem investīciju mērķiem arī turpmāk.

*Augstāku emisiju apjomu radījis patērētāju pieprasījums pēc konkrēta cementa veida

This is HeidelbergCement

53,000

Employees

3,000

Locations in over 50 countries

€17.6 billion

Revenue in 2020

What drives us - Material to build our future

Nollvision 2030

Cementa un HeidelbergCement Ziemeļeiropai ir redzējums par cementu klimatneitrālam betonam līdz 2030. gadam. Vīzija, kas ietver nulles oglekļa dioksīda emisijas konkrētā produkta kalpošanas laikā.

2021. gada 6. jūlijā Zviedrijas Zemes un vides apelācijas tiesa noraidīja uzņēmuma Cementa pieteikumu atjaunot kaļķakmens ieguves atļauju Slites karjeros Gotlandē.

Būvkompaniju novērtējums liecina, ka jau dažas nedēļas pēc tam, kad rūpnīca Slītē pārtrauks cementa piegādi, būs:

- trīs no četrām jaunajām mājām nevarētu sākt celtniecību.
- vairāki lieli infrastruktūras projekti tiek apturēti vai aizkavēti.
- Būvniecības nozarē vien ir apdraudētas 175 000 darbavietu.
- ieskaitot citas tieši skartās nozares, kopumā apdraudētas 280 000 darbavietu.
- ieguldījumu zaudējumi vairāk nekā SEK 20 miljardu apmērā mēnesī

lemesls, kāpēc cementa deficītam ir tik plašas sekas, ir tas, ka Slītes ražošana šodien veido aptuveni 75 procentus no Zviedrijā izmantotā cementa.

28.08.2022

27. oktobrī Zemes un vides tiesa noslēdza galveno tiesas sēdi par Cementa pieteikumu četrus gadus karjera atļaujas saņemšanai. Spriedums tiks paziņots 2022. gada 13. decembrī.

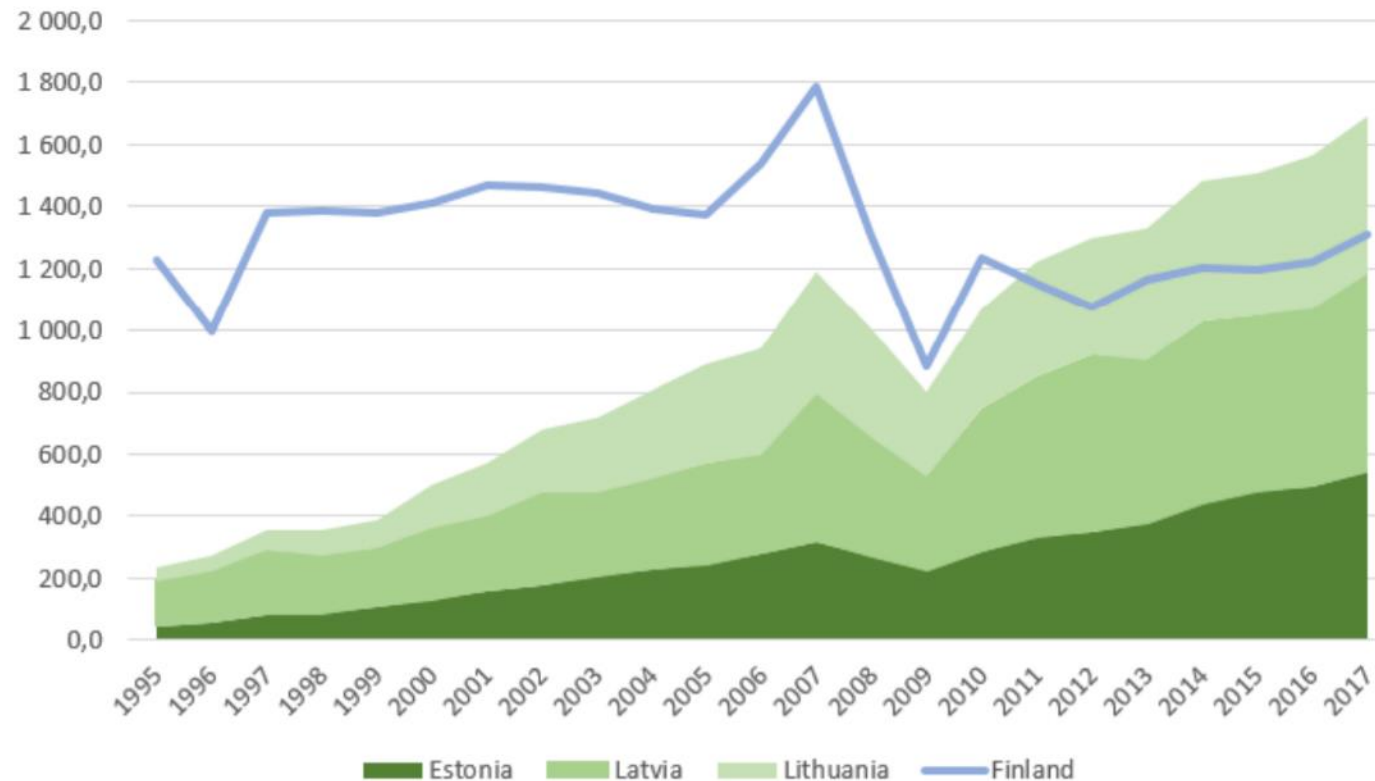
Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030

- Latvijas pirmapstrādes koksnes produktu ražošanā līdz 2030. gadam sagaidāms straujš pieaugums (par 54 %).
- Tas ir straujākais prognozētais pieaugums starp ES valstīm, un tas galvenokārt ir saistīts ar Latvijas konkurētspējas priekšrocībām kokapstrādes un mēbeļrūpniecības sektorā.
- Tāpat tiek prognozēts straujš vietējā patēriņa pieaugums, tomēr visticamāk, ne gala patēriņa dēļ, bet gan tāpēc, ka palielināsies vietējās tālākapstrādes pieprasījums pēc kokmateriāliem...

The forest sector in the Baltic States: A united, growth-oriented economic ecosystem

Kristaps Klauss

Figure 2. Gross value added (Euro million) in woodworking sector (NACE 16)

Source: Author's calculations, based on data from Eurostat.

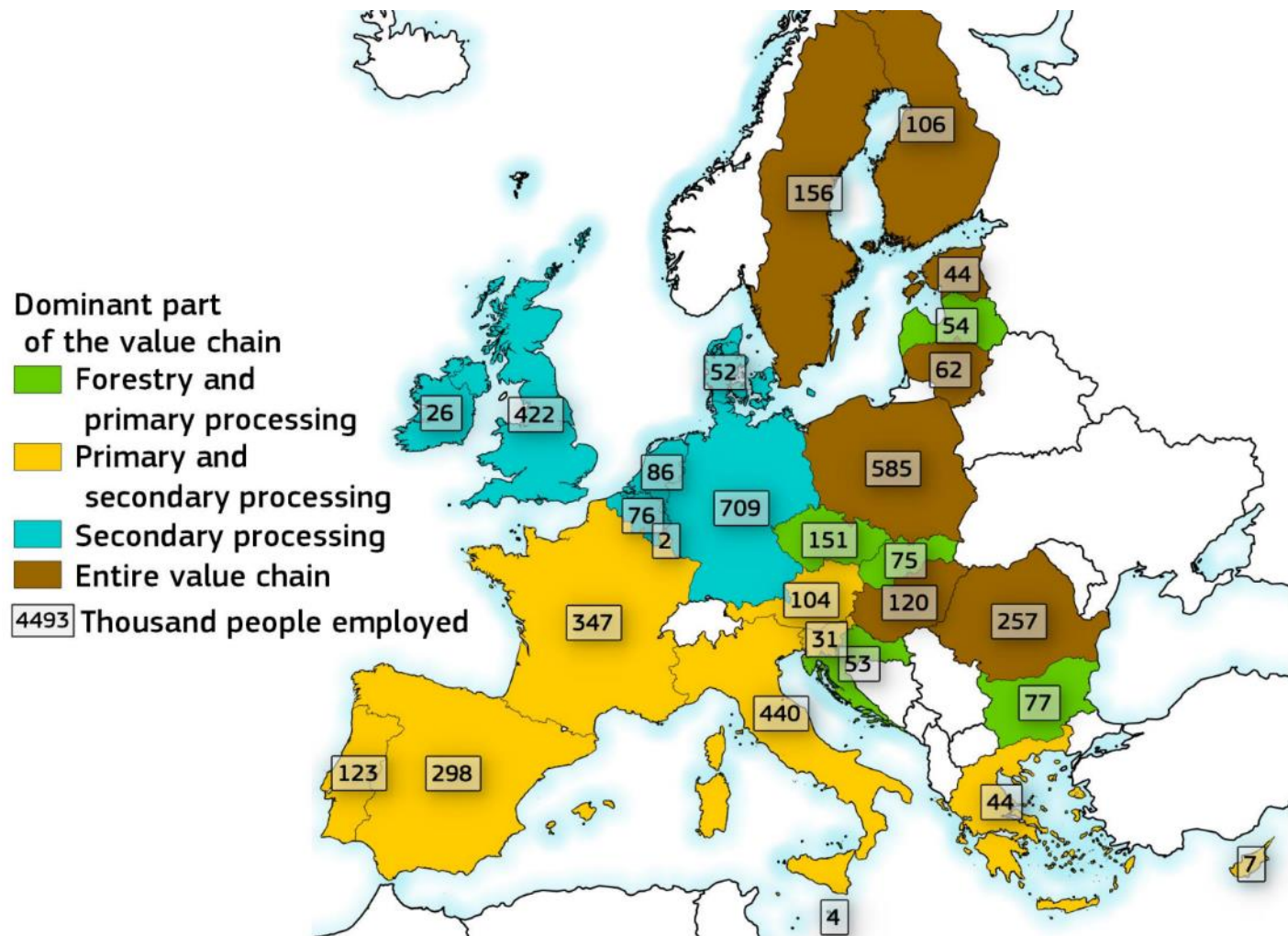
Kur veidojas pievienotā vērtība

Valstis ar uzsvaru uz mežsaimniecību un pirmapstrādi (Horvātija, Čehija un Latvija);

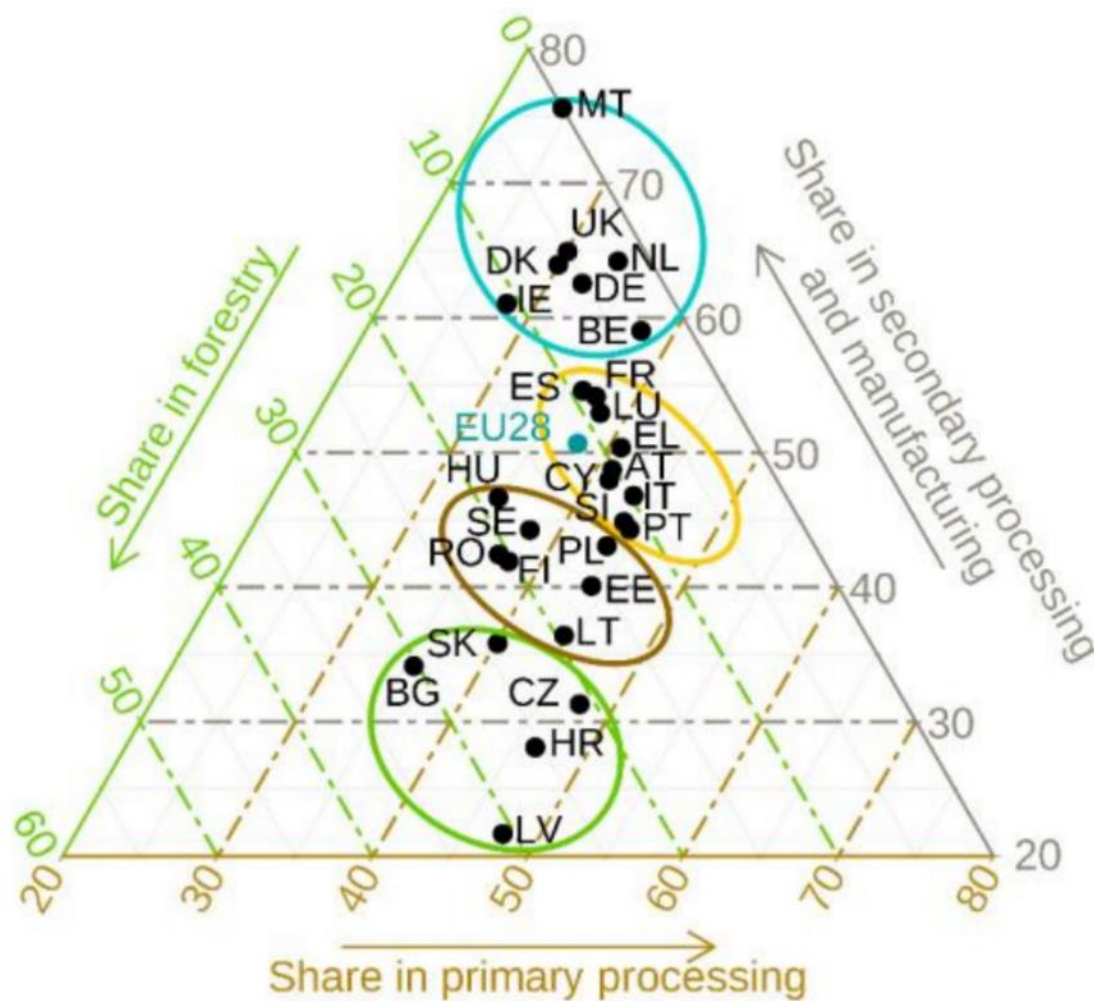
Valstis ar visu vērtību ķēdi no primārās ražošanas līdz gala precēm un pakalpojumiem (Bulgārija, Igaunija, Somija, Ungārija, Lietuva, Rumānija, Slovākija un Zviedrija);

Valstis ar visu vērtību ķēdi, bet dominē primārā un sekundārā apstrāde pārstrāde un ražošana (Austrija, Kipra, Francija, Grieķija, Itālija, Luksemburga, Polija, Portugāle, Slovēnija un Spānija);

Valstis, kurās uzsvars tiek likts uz otrreizējo apstrādi un ražošanu (Beļģija, Dānija, Vācija, Īrija, Malta, Nīderlande un Apvienotā Karaliste). Šīs valstis ir koncentrētas uz vērtību ķēžu daļu ar augstāko pievienoto vērtību.

Kur veidojas pievienotā vērtība

**"Education is the most powerful
weapon which you can use to
change the world."**
- Nelson Mandela

Pie šodienas malkas cenām arī šāds darbs ir rentabls, te zināšanas un loģiskā domāšana tikai traucē

Paldies par uzmanību !

